

GRADSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA VIROVITICA

Trg bana Josipa Jelačića 5

KLASA: 001-02/24-01/2

URBROJ: 2189-51-01-24-6

Virovitica, 17.12.2024.

Predmet: Odluka o usvajanju Plana i programa rada Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica

Na 12. sjednici Upravnog vijeća Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, koja je održana 17. prosinca 2024. pod točkom 2., o prijedlogu ravnatelja donesena je

ODLUKA

o usvajanju Plana i programa rada Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica

Plan i program rada Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica sukladno Statutu Gradske knjižnice i čitaonice, Virovitica te Zakonu o proračunskom računovodstvu članovi Upravnog vijeća usvojili su na svojoj sjednici 17. prosinca 2024. i prosljedili osnivaču.

Sastavni dio ove Odluke je Plan i program rada Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica za 2024. godinu.

Predsjednica Upravnog vijeća

Ivančica Fett Škyarić, prof.

Ivančica Fett Škyarić

GRADSKA
KNJIŽNICA I
ČITAONICA
VIROVITICA

Plan i program rada za 2025.

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Ovaj *Plan i program rada za 2025. godinu* donosi temeljne informacije, smjernice, ciljeve i zadatke te vremenski okvir djelovanja. Svrha mu je njihovo pravovremeno i djelotvorno ostvarivanje uz tekuće korekcije i naknadno vrednovanje.

Izrazi koji se koriste u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje, bez obzira na to koriste li se u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

KLASA: 001-02/24-01/2

UR.BROJ: 2189-51-01-24-5

Virovitica, prosinac 2024.

Uvod

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica je ustanova u kulturi nad kojom je Grad Virovitica preuzeo u cijelosti osnivačka prava *Sporazumom s Virovitičko-podravskom županijom*, Klasa: 612-01/98-01/02 i Ur. broj: 2189/1-98-2 od 26. veljače 1998. godine. Knjižnica je neprofitna pravna osoba koja obavlja knjižničnu djelatnost sukladno važećim zakonskim propisima. Začetak knjižnične i čitaoničke djelatnosti u Virovitici datira iz 1874. godine. Knjižnica je pravni sljednik ustanove osnovane 1947. kao Narodna knjižnica. Prava i dužnosti osnivača Knjižnice obavlja Grad Virovitica.

Osnovna zadaća Knjižnice je zadovoljiti obrazovne, kulturne i informacijske potrebe svih građana na području svoga djelovanja te promicati kulturu čitanja i obavljati druge javne aktivnosti s ciljem unapređivanja ukupnog društvenog života zajednice.

Temeljni dokumenti

Najvažniji dokumenti koji uvjetuju, podupiru, savjetuju i propisuju poslovanje Knjižnice su: Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (2019.), IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice (2010.), Standard za narodne knjižnice u RH (2021.), Standard za digitalne knjižnice (2021.), Strateški plan razvoja Gradske knjižnice i čitaonice, Virovitica 2021. – 2026., Pravilnik o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u RH (2021.), Strategija razvoja turizma grada Virovitice 2015. – 2025., IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice (1994.) i Dopuna Manifesta (2009.), Kopenhaška deklaracija o ulozi narodnih knjižnica u Europskoj uniji (1999.), Statut Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica (2021.).

Misija

Osigurati nesmetano i demokratski korištenje knjižnične građe i usluga s ciljem ostvarivanja dodatne (intelektualne, duhovne i/ili praktične) vrijednosti kroz obrazovanje, informacijske usluge, znanstveni, stručni, umjetnički i osobni rad i razvoj, te cjeloživotno učenje. Unaprijediti očuvanje, izgradnju i promoviranje baštinskih fondova Knjižnice. Poticati sveukupni razvoj knjižničarske struke kroz suradnju, stručno usavršavanje, otvorenost i uključivanje u nacionalne, europske i svjetske knjižnične sustave i mreže.

Knjižnična djelatnost obuhvaća osobito:

- Nabavu knjižnične građe
- Stručnu obradu, čuvanje i organizaciju knjižnične građe te provođenje mjera zaštite
- Izradu i ažuriranje mrežnog kataloga
- Omogućavanje pristupa knjižničnoj građi i informacijama
- Osiguravanje, korištenje i posudbu građe te protok informacija
- Poticanje i pomoć korisnicima pri izboru i korištenju knjižnične građe
- Vođenje dokumentacije o građi i korisnicima
- Poslove matične razvojne djelatnosti za narodne i školske knjižnice Virovitičko-podravske županije

Vizija

Kao županijska matična knjižnica, kvalitetom svojih izvora i usluga doprinositi informacijskom, kulturnom, obrazovnom, gospodarskom, turističkom razvoju grada Virovitice i šire zajednice. Pristup znanju, informacijama i kulturi Knjižnica osigurava svima; omogućuje uvjete za stjecanje potrebnih vještina i kompetencija, podupire razvitak pojedinca i društvenih skupina. Nadalje, promiče identitet Grada, Županije i nacije kroz izgradnju i upoznavanje javnosti sa Zavičajnom zbirkom, tradicionalnom i suvremenom građom i uslugama.

Svrha

Temeljna svrha ostvarenja *Plana i programa rada* je pozicioniranje Knjižnice kao suvremene informacijske i baštinske ustanove na opću dobrobit i za specifične potrebe svih svojih korisnika, odnosno stanovnika grada Virovitice, Virovitičko-podravске županije, Republike Hrvatske i drugih zainteresiranih.

Specifična svrha je odrediti smjernice djelovanja, ciljeve i zadatke rada pojedinih odjela i službi, ustroja općih i posebnih zbirki i usluga, te vremenski okvir za njihovo provođenje.

Ciljevi i smjernice u 2025.

Uz tradicionalne poslove knjižnične djelatnosti – nabave, organizacije i davanja na korištenje knjižnične građe, svoj rad temeljimo na izgradnji zbirki, pružanju usluga i uvođenju novih projekata i programskih sadržaja. U 2025. je prvenstveni cilj započeti provedbu projekta 'Rekonstrukcija i opremanja Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica' odobrenog na Pozivu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije 'Obnova javne kulturne infrastrukture', Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027. Navedenim projektom, vrijednim gotovo 1.200.000,00 € ćemo u sljedeće dvije godine dograditi Knjižnicu s oko 200 m² prizemnog prostora pri zapadnom djelu zgrade i opremiti namještajem i najmodernijom tehničkom opremom za digitalno, automatizirano i 'pametno' poslovanje. Osim toga, izgradnja infrastrukture će omogućiti energetska neovisnost, a realizacijom projekta ostvarit ćemo uvjete za poticanje brojnih suvremenih programa i projekata.

Početkom lipnja 2025. ćemo biti domaćini 17. hrvatske konferencije o pokretnim knjižnicama i festivala bibliobusa u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva. Očekujemo dolazak 80-ak kolega iz Hrvatske, ali i Slovenije, BiH, Mađarske i Srbije s 15 bibliobusa – pokretnih vozila prilagođenih za potrebe knjižničnog poslovanja.

Vrijednosti koje zastupamo

- Očuvanje kulturne baštine
- Otvorenost
- Tolerantnost
- Dostupnost
- Kreativnost
- Vjerodostojnost
- Stručnost
- Profesionalnost
- Slobodan pristup informacijama
- Uključivost
- Uvažavanje različitosti
- Izvrsnost
- Inovativnost
- Otpornost
- Spremnost na promjene
- Trajno stručno obrazovanje
- Brigu o tradiciji i zavičajnosti
- Učenje i igru
- Odlučnost i inicijativu

Nastavit ćemo pružati usluge i provoditi programe za sve društvene skupine i pojedince, osobito za skupine korisnika koje čine: *predškolska djeca i mladi od 13 do 25 godina te ranjive skupine*. Smatramo da, trenutno, te grupe korisnika imaju najveći potencijal za obuhvat našim uslugama.

Opći cilj poslovanja Knjižnice je stvoriti dodatnu vrijednost za pojedinca, društvene skupine i zajednicu. On se ogleda u stvarnom i jasnom doprinosu procesu prikupljanja, izabiranja, sistematizacije, čuvanja i davanja na korištenje *znanja* kao prevladavajućeg resursa suvremenog inovativnog društva.

Kroz posebno postavljene ciljeve ćemo definirati specifične zadatke te akcijske, operativne planove koji će pratiti njihovu provedbu. Ciljevi informacijskih, obrazovnih i kulturnih aktivnosti koje će Knjižnica ostvarivati bit će mjerljivi statističkim indikatorima i pokazateljima kvalitete uz odgovornost uprave te voditelja knjižničnih odjela, službi i zbirki.

Kapitalni projekti

Provođenje spomenutog projekta 'Rekonstrukcija i opremanje Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica' odobrenog od ugovorenog s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU će uvelike odrediti kratkoročno i dugoročno poslovanje Knjižnice. U narednom dvogodišnjem razdoblju, proces provedbe projekta, ukupne vrijednosti **1.191.054,05** eura (1.012.395,92 € bespovratnih sredstava i 178.658,23 € sufinanciranja Knjižnice), operativno će određivati akcije i mjere u poslovanju sukladno fazama i sadržaju provedbe. Dugoročno, ustanova će osigurati dva nova odjela s potencijalom strateškog unapređenja djelatnosti i modernom opremom za 'pametnu' knjižnicu 21. stoljeća.

Planiramo, redovitu godišnju nabavu knjižnične građe kojom se obnavlja, popunjava i izgrađuje knjižnični fond u ukupnom iznosu od **80.000,00 €**, od toga: *Ministarstvo kulture i medija RH* 67.000,00 €, *Grad Virovitica* 6.600,00 € i *vlastita sredstva* 1.400,00 €, *Virovitičko-podravska županija* 5.000,00 €. Nabava knjižne i neknjižne građe se obavlja sukladno Smjernicama za nabavu knjižnične građe Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica (2022.), Standardu za narodne knjižnice u RH (2021.) i Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (2019.).

Na pozive Ministarstva kulture i medija RH za provedbu programa i projekta, razvojnih programa te sufinanciranje investicija u 2025. smo prijavili aktivnosti i opremu u vrijednosti **40.000,00** eura.

Trajni i posebni ciljevi:

- Povećati broj korisnika i kolanje knjižnične građe
- Nadalje graditi Virovitičku digitalnu knjižnicu (VIDIK)
- Izgrađivati djelovanje Bibliobusne službe VPŽ
- Održavati i unaprijediti infrastrukturu, prostor i opremu
- Potvrditi relevantnu informacijsku, obrazovnu i kulturnu ulogu u javnom prostoru
- Snažno poticati inovativnost i kreativnost djece i mladih
- Poboljšati vidljivost i prepoznatljivost naših usluga i sadržaja
- Dodatno se otvoriti kao treći životni prostor za sve društvene skupine i pojedince
- Ojačati digitalnu pismenost djece i odraslih korisnika

Prostor i oprema

Nužno je osigurati dodatan prostor za spremišnu građu (trenutno oko 40.000 jedinica) – nastaviti kampanju za osiguranje novog prostora za knjižnično spremište (cca 600 m²) koji bi služio i kao prostor za Bibliobusnu službu VPŽ (radni prostor, spremište, garaža). Nastavit ćemo kontinuitet nabave suvremene informatičke i elektroničke opreme i uređaja.

Organizacijske jedinice

U Knjižnici su ustrojene sljedeće organizacijske (programske) cjeline:

1. Odjel za odrasle s čitaonicom

- Opća posudbena zbirka
- Zavičajna zbirka (Zbirka M. Nikolića, Zbirka FRA-MA-FU, Zbirka Branislava Glumca)
- Zbirka AV (audiovizualne) građe
- Zbirka knjiga o Domovinskom ratu
- Zbirka knjiga na stranim jezicima
- Zbirka periodike
- Zbirka rariteta
- Zbirka stipa
- Zbirka za mlade

2. Stručno-znanstveni odjel s računalnom učionicom

- Češka zbirka
- Referentna zbirka
- Referentna zbirka knjiga na stranim jezicima

U 2025. u planu je osnivanje *Zbirke knjiga na gotici* i *Zelene čitaonice*.

3. Županijska matična razvojna služba za narodne, osnovnoškolske i srednjoškolske knjižnice

4. Odjel za djecu i mlade s čitaonicom i multimedijom

- Centar za društvene i elektroničke igre
- Opća posudbena zbirka
- Referentna zbirka
- STEAM centar
- Zbirka AV građe
- Zbirka dječje periodike

5. Igraonica s Igrotekom

Odjeli i službe:

- Administrativno - financijska služba
- Bibliobusna služba Virovitičko-podravske županije
- Dječji odjel s čitaonicom i multimedijom
- Igraonica s Igrotekom
- Informacijsko-posudbena služba s čitaonicom tiska
- Knjižnično spremište
- Matična razvojna služba VPŽ
- Odjel za odrasle s čitaonicom
- Služba nabave i obrade knjižnične građe
- Stručno-znanstveni odjel s računalnom čitaonicom
- VIDIK – Virovitička digitalna knjižnica
- Zavičajna zbirka

- Igroteka – usluga posudbe igračaka
 - Zbirka slikovnica
6. Informacijsko-posudbena služba s čitaonicom tiska
 - Zbirka za slijepe i slabovidne osobe
 7. Služba nabave i obrade knjižnične građe
 8. Administrativna i računovodstvena služba
 9. Knjižnično spremište
 10. Bibliobusna služba Virovitičko-podravske županije

Stručni djelatnici

Stalno stručno usavršavanje stručnog osoblja je obveza i poticaj – kao i napredovanja u viša knjižničarska zvanja što osnažuje intelektualni potencijal Knjižnice. Trenutno postoji potreba za zapošljavanjem djelatnika na Odjelu za djecu i mlade kao zamjene.

Reorganizacijom poslova i resistematizacijom radnih mjesta smo zadovoljili trenutne potrebe poslovanja. Zapošljavamo ukupno 18, od čega 17 stručnih djelatnika i spremačicu: 2 viša knjižničara, 5 knjižničara, 1 sistemski knjižničar, 3 knjižničarska suradnika, 1 viši knjižničarski tehničar, 3 knjižničarska tehničara (od toga 1 vozač), 1 računovotkinja / knjižničarski tehničar.

Planiramo službeno pokrenuti volonterski program, što ujedno čini inkluzivni sadržaj, sa stručnjacima, umirovljenicima, učenicima, studentima i nezaposlenima kao voditeljima edukativnih sadržaja ili pomoćnicima u obavljanju manje zahtjevnih stručnih poslova.

Knjižnični fond i korisnici

U 2025. planiramo upotpuniti knjižnični fond (trenutno broji oko 106.000 jedinica građe) nabavom oko 5.000 jedinica novonabavljene građe. U planu je, kao i svake godine digitalizacija stare zavičajne periodike. Sklopit ćemo partnerski ugovor s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu koji će definirati sadržaje, tempo, prava, obaveze i način objave zavičajne građe iz fonda NSK. Važno je napomenuti da će digitalizirana građa biti, osim kroz našu platformu, vidljiva i kroz nacionalnu platformu *eKultura* – portal koji je središnje mrežno mjesto koje osigurava pristup i pretraživanje postojećih digitalnih zbirki kulturne baštine Republike Hrvatske.

Broj aktivnih korisnika je u porastu najviše zahvaljujući porastu broja mladih korisnika i novih korisnika putem Bibliobusne službe VPŽ. Trenutno iznosi oko 4.400 aktivnih (ukupno oko 10.800 članova), a

Djelatnici, građa i korisnici:

- 2024.: 5 volontera
- 2025.: 8 volontera

-
- 2024.: oko 106 000 jedinice građe
 - 2025.: oko 5000 jedinica novonabavljene građe

-
- 2024.: oko 4.400 aktivnih korisnika
 - 2025.: oko 4.500 aktivnih korisnika

-
- 2024.: posuđeno oko 170 jedinica / dnevno
 - 2025.: 180 jedinica / dnevno

-
- 2024.: oko 107 korisnika / dnevno u prosjeku
 - 2025.: 110 korisnika / dnevno u prosjeku

planiramo u 2025. učlaniti oko 4.500 aktivnih korisnika. Također, planiramo povećati broj posuđene knjižnične građe koji iznosi oko 170 jedinica dnevno te broj posjeta korisnika Knjižnici (oko 107/dan).

Elektroničko poslovanje

Glavni cilj u 2025., koji smo započeli ostvarivati od 2022. je održavanje, osnaživanje i promoviranje korištenja *Virovitičke digitalne knjižnice* (VIDIK). Ona se sastoji od modula posudbe e-knjiga; mrežnog knjižničnog kataloga, sistematiziranih poveznica relevantnih e-izvora; *Veruciane* – zbirke digitalizirane virovitičke baštine, virtualne šetnje i modula s knjižničnim e-uslugama (rezervacije, produživanje, tematska pretraživanja). U planu je daljnja digitalizacija stare virovitičke periodike (novine i časopisi) te značajnih zavičajnih monografskih izdanja.

Projekti i programi od osobitog značaja u 2025.

Višegodišnji programi koje provodimo s ciljem poticanja čitanja, osnaživanja kulturnih, obrazovnih, inkluzivnih usluga te razvoja knjižničarske struke:

- 4. Međunarodni stručni skup Suradnja, izgradnja, nadogradnja – listopad 2025.
- Braniteljske radionice u sklopu Dnevne bolnice OB Virovitica – cijele godine
- Ljeto u knjižnici 2025. – srpanj, kolovoz 2024.
- Mjesec hrvatske knjige 2025. – 15.10. – 15.11. 2024.
- Nabava knjižnične građe – cijele godine
- Noć knjige 2025. – travanj 2024.
- Prosinac u gradu 2025. – prosinac 2025.
- Rad čitateljskih klubova – cijele godine
- Redovna i programska djelatnost odjela i službi – cijele godine
- TEDxViroviticalibrary konferencija – rujan 2025.
- Viroexpo 2025. – veljača 2025.
- Viroliber – festival knjige i čitanja povodom Dana grada Virovitice – Rokova

Projekti, planovi i aktivnosti koje ćemo ostvariti i /ili potaknuti u narednoj godini:

- Nastaviti digitalizaciju stare zavičajne periodike i važnih monografskih izdanja – cijele godine
- Oblikovati *Zbirku knjiga na gotici* (iz postojećeg spremišnog fonda) – ljeto 2025.
- Potaknuti osnivanje knjižničnih stacionara i ogranaka – cijele godine
- Prijaviti i provesti novi Erasmus+ KA1 projekt
- Dodatno reorganizirati rad u *Službi obrade i nabave* zbog povećanog obima posla
- VIKTOUR – Virovitička Književna Staza – trajna ponuda organiziranog obilaska toponima važnih za virovitičku književnu baštinu (kuća Milana Nikolića, Gimnazija Petra Preradovića, kuća Ivana Dobravec Plevnika i sl.) – Rokovo 2025.
- Službeno započeti *Volonterski program* sa stručnjacima, umirovljenicima, učenicima i studentima – siječanj 2025.
- Oblikovati Strip zbirku dr. Ivice Velesa s doniranim stripovima gđe Blažice Veles

- Organizirati Strip susrete Virovitica 2025. u suradnji s strip crtačem, piscem i ilustratorom Davorom Schunkom
- Niz književnih susreta s važnim nacionalnim književnicima u okviru programa *Virovičita*
- Opremanje i profiliranje rada STEM inkubatora
- Niz tematskih projekata i akcija na Odjelu za djecu i mlade i u Igraonici

Odjel za odrasle s čitaonicom

S ciljem ostvarivanja zadaća Knjižnice planiraju se sljedeće aktivnosti: provođenje usluga Informacijske službe; djelomična katalogizacija, klasifikacija, inventarizacija i tehnička obrada knjižnične građe; međuknjižnična posudba, tematska pretraživanja i izrada bibliografskih popisa; provođenje programa i projekata za poticanje čitanja i pismenosti na konvencionalnim i novim medijima; prikupljanje, zaštita i promocija zavičajne kulturne baštine; provođenje programa biblioterapije; poticanje korištenja knjižničnih usluga na internetu; popularizacija izvora znanja i knjižnične djelatnosti; stručno educiranje djelatnika; poticanje i popularizacija cjeloživotnog učenja i kreativnosti mladih i odraslih korisnika; sudjelovanje u nakladničkoj djelatnosti knjižnice i medijskoj promociji; osiguranje urednog, dobro održavanog prostora, udobne i funkcionalne opreme; iznajmljivanje prostora Knjižnice i za druge potrebe lokalne zajednice; kontinuirano uređenje i briga o knjižničnom spremištu; organiziranje volontiranja gdje će zainteresirani pojedinci podijeliti vlastita znanja i vještine s korisnicima knjižnice te pomoći knjižničarima u obavljanju svakodnevnih poslova; poticanje socijalne integracije, kohezije i inkluzije, posebice ranjivih skupina građana.

Odjel za djecu i mlade s čitaonicom i multimedijom

Obuhvaća dječju čitaonicu, knjižni fond koji sadrži velik izbor slikovnica, knjige za djecu i mlade, stručno-znanstvenu literaturu iz svih područja te časopise za djecu i mlade.

U centru Multimedije i STEM-a nalaze se CD-ROM-ovi edukativnog i zabavnog karaktera i 6 računala s pristupom mreži. Čitaonica Dječjeg odjela ima 25 mjesta za tihi rad. Programi, aktivnosti i sadržaji su organizirani s obzirom na uzrast djece.

Neke od aktivnosti koje će se kontinuirano provoditi tijekom godine: promocije knjiga; izložbe; kvizovi; turniri u društvenim i elektroničkim igrama; radionice: eko radionice, likovne radionice, glazbene radionice, medijske radionice, debatne radionice; klub mladih; STEM radionice; pričaonice; multimedijske projekcije; obrada lektire na drugačiji način; organizirani grupni posjeti djece osnovnih i srednjih škola.

Igraonica s Igrotekom

Programski sadržaji za djecu predškolske dobi u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica provode se sukladno članku 23. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (1997.) i članku 8. Pravilnika o posebnim uvjetima i mjerilima ostvarivanja programa predškolskog odgoja (1997.). Igraonica je od 2011. Verificirana pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja RH. Djeca se u Igraonici upisuju tijekom cijele godine i njihov broj se iz mjeseca u mjesec mijenja. Za vrijeme kada nema vođenih programa Igraonica je otvorena za korištenje djeci uz pratnju roditelja/staratelja.

Aktivnosti planirane kroz razvojna područja: socio – emocionalni razvoj; spoznajni razvoj; psihomotorni razvoj; govor, komunikacija, izražavanje i stvaranje.

Kontinuirani rad na unapređivanju odgojno-obrazovnog rada usmjeren je ka promicanju vrijednosti koje odražavaju temeljna načela odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. U odgojno-obrazovnom okruženju u kojem dijete ima višestruke prilike ostvarivati interakcije s drugom djecom i odraslima, važno je njegovati vrijednosti kao što su humanizam, tolerancija, odgovornost, identitet, autonomija, znanje i kreativnost. Stoga je naš krajnji cilj kroz svakodnevne životne situacije, dnevne aktivnosti i rutine stjecati kompetencije za cjeloživotno učenje djece i odraslih.

Igraonicu predškolska djeca pohađaju 2-3 puta tjedno, redovito održavamo pričaonice i 'malu školu' – program pripreme za školu. Obilježavamo važne datume i događaje te dobro surađujemo s vanjskim ustanovama i institucijama. Neke od aktivnosti koje će se svakodnevno provoditi su: čitanje slikovnica, pričanje priča, bajki i basni; istraživanje prirodnih pojava; zadovoljavanje potrebe djeteta za kreativnim izražavanjem; pokretne igre; pjevanje i učenje brojalica; igranje s različitim didaktičkim igračkama; sudjelovanje u društvenim igrama zajedničko posuđivanje slikovnica.

Igroteka je knjižnična usluga posudbe igračaka. Igračka potiče djecu na kretanje u prostoru što pridonosi razvoju motoričkih sposobnosti. Potiče kreativnost te pomaže pri razvoju intelektualnih osobina. Pri odabiru prave igračke izbor treba ovisiti o dobi djeteta, njegovim interesima, individualnim karakteristikama i sposobnostima. Preporuka kvalitetne igračke je jedan o zadataka odgajatelja i knjižničara koji rade na posudbi. Priprema igračaka za posudbu obuhvaća: prebrojavanje dijelova, kontrola ispravnosti igračke, dezinfekcija i pranje, vakuumiranje i pakiranje, popunjavanje kontrolnog listića. Svaka igračka namijenjena posudbi zadovoljava psihološko-pedagoški, estetski i tehnološko-zdravstveno-higijenski kriterij.

Informacijsko-posudbena služba s čitaonicom tiska

Informacijska služba pomaže i savjetuje korisnike u pronalaženju i korištenju informacijskih izvora i usluga. Informacijsko-referalnim uslugama obuhvaćena je verifikacija bibliografskih izvora, pomoć u pretraživanju knjižničnih kataloga i sekundarnih izvora (bibliografija, vodiča), pomoć pri izradi bibliografskih popisa na određenu temu, tematska i retrospektivna pretraživanja i usluge poduke.

Neki od važnijih poslova: učlanjivanje novih korisnika i obnavljanje članstva postojećima; upisivanje traženih naslova u *desideratu*; zaduživanje i razduživanje knjižnične građe; rješavanje jednostavnih informacijskih upita; briga o čitaonici tiska; praćenje sustava rezervacija (klasični i online); informiranje korisnika i poticanje na korištenje novih usluga; obavljanje kontrole učlanjenja i sastavljanje liste dužnika, vođenje evidencije korisnika Dječjeg odjela i Igraonice koji se koriste slobodnim pristupom Igraonice, PlayStationom i VR naočalama, te drugi propisani poslovi.

Voditeljica službe ima i druga posebna zaduženja: djelatnike upoznaje s planovima i ciljevima rada; predlaže marketinške akcije s ciljem zadovoljenja korisničkih potreba i podizanja vidljivosti usluga; osmišljava i predlaže propagandne materijale s ciljem veće prepoznatljivosti ustanove; uređuje društvene mreže; predlaže, organizira i provodi programe i projekte; surađuje s medijima i vodi brigu o medijskoj vidljivosti knjižnice; predlaže i provodi izdavačku djelatnost; predlaže, organizira i provodi događanja i manifestacije Odjela za djecu i mlade; provodi i informira grupe korisnika o Knjižnici, upoznaje ih s Knjižnicom; organizira raznovrsne edukacije; stručno obrađuje knjižničnu građu.

Zavičajna zbirka

Ustroj zavičajnih zbirki jedna je od glavnih zadaća narodnih knjižnica, regulirana Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (2019.), Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (1999.), Pravilnikom o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u RH (2021.), IFLA-inim i UNESCO-ovim Smjernicama za razvoj službi i usluga (2003).

Zavičajna zbirka je sustavno prikupljena, uređena i obrađena knjižnična građa koja se svojim sadržajem odnosi na zavičaj. Prikupljajući svu izvornu građu o određenom području, zavičajna zbirka omogućava svestrano upoznavanje zavičaja, te ima znanstvenu, dokumentacijsku, povijesnu, umjetničku i praktičnu vrijednost.

U planu i programu za 2024. obavljat će se sljedeće: prikupljati tekuću i retrospektivnu zavičajnu građu; ukoliko je to moguće, prikupljati rukopise; prikupljati stariju i raritetnu zavičajnu građu; prikupljati zavičajnu građu o Domovinskom ratu; uspostaviti potrebnu suradnju s tiskarama i nakladnicima u našoj županiji; organizirati manifestacije koje imaju zavičajni karakter - književne večeri, tribine, predavanja, koncerte, izložbe zavičajnih autora i manifestacije na temu zavičaja; poticati korisnike na korištenje građe ZB u istraživačkom radu; promovirati ZB u turističke svrhe; ZB promovirati kao pečat originalnosti Virovitičko-podravске županije; objaviti brošuru o znamenitim Virovitičanima; čuvati i njegovati kulturni identitet lokalne zajednice; sudjelovati u istraživanju i predstavljanju običaja, jezika, gastronomije i mode u povijesti našeg grada i županije (mikeški govor) u suradnji s kulturnim ustanovama i pojedincima; nastaviti s digitalizacijom slobodne građe prema *Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima*; nastaviti suradnju sa *Zavičajnim društvom Virovitičana u Zagrebu* koje kulturno spaja Viroviticu i Zagreb; kontinuirano ZB promovirati u medijima i na društvenim mrežama. Voditeljica ZB će zajedno s ravnateljem Knjižnice raditi na planu i programu razvoja i unaprjeđenja zbirke.

Stručno-znanstveni odjel

Stručno-znanstveni odjel s čitaonicom prikuplja, organizira i daje na korištenje referentnu građu, odnosno stručnu i znanstvenu literaturu iz svih područja ljudskih djelatnosti, opće i specijalne enciklopedije, leksikone, priručnike, rječnike, atlase i drugo. Knjige i periodika s ovog odjela koriste se samo u prostoru Knjižnice. Pripadajuća čitaonica ima 8 radnih mjesta za tihi rad i rad na računalima (obrada teksta, internet...), a ostali dio se koristi kao središte kulturnih zbivanja na kojem se održavaju književne večeri, tribine, predstavljanja knjiga, izložbe, radionice i slične aktivnosti. Nabava knjižnične građe obavljat će se u obimu sukladno Standardu za narodne knjižnice (2021.). Na odjelu se obavljaju složena tematska pretraživanja, istraživanja, analize, evaluacije, suradnja sa školama i fakultetima. U sklopu odjela se potiče (visoko)obrazovana komponenta djelatnosti Knjižnice svojim usmjerenim aktivnostima i sadržajima. Važne sastavnice su briga o elektroničkom poslovanju Knjižnice, održavanje digitalne zbirke VIDIK – Virovitička Digitalna Knjižnica te projektna digitalizacija serijskih i monografskih tiskanih publikacija.

Služba nabave i obrade knjižnične građe

U skladu s temeljnim dokumentima, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica izgrađuje svoj knjižnični fond stalnim priljevom nove građe, ali i stalnim izlučivanjem i godišnjim otpisom neaktualne građe (zastarjele jezikom ili sadržajem, uništene, otuđene ili oštećene). Nabava nove građe, kao i otpis neaktualne, temelji se na stručnim procjenama knjižničara, u skladu s važećim zakonima i propisima knjižničarske struke. Služba nabave i obrade koordinira nabavnu politiku u izgradnji knjižničnih fondova surađujući s informatorima i voditeljima svih odjela i službi Knjižnice. U Službi nabave i obrade nabavljena građa se tehnički i stručno obrađuje, a obavljaju se i redoviti godišnji otpisi, te inventura knjižnične građe.

Stručna obrada knjižnične građe obuhvaća: inventarizaciju, klasifikaciju po Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciju (UDK), predmetno označavanje te katalogizaciju prema pravilima i standardima knjižničarske struke. U sklopu obrade knjižnične građe sudjeluje se u kooperativnoj katalogizaciji.

Knjižnica će i u 2025. nastaviti popunjavati svoje zbirke sljedećim načinima nabave: kupnjom knjiga, periodike, AV i ostale građe, igračaka i e-knjiga; Otkupom Ministarstva kulture i medija, obveznim županijskim primjerkom, darovima, zamjenama i vlastitim izdanjima.

Prilikom nabave knjižnične građe nastojat će se zadovoljiti zahtjeve korisnika za tradicionalnom knjižničnom građom te, u skladu sa suvremenim društvenim potrebama zadovoljiti zahtjeve korisnika za modernim digitalnim sadržajima kroz online publikacije. U tom smislu nastavit će se s popunjavanjem digitalne zbirke naše knjižnice novim naslovima e-knjiga dostupnim na tržištu.

Sva građa koja će se nabaviti mora udovoljavati potrebama i interesu korisnika, zadovoljiti kriterij ugleda autora i nakladnika, stila i jezika, kvalitetu prijevoda, pozicioniranost na listama uspješnica, kvalitetu fizičkih i tehničkih karakteristika i imati recenziju cijenjenih autora.

Bibliobusna služba Virovitičko-podravske županije

Bibliobusna služba Virovitičke - podravske županije osnovana je 29. kolovoza 2023. godine kao rezultat projekta Potrubi za knjigu (UP.02.1.1.15.0081) u sklopu poziva „Čitanjem do uključivog društva“, kojeg provodi Ministarstvo kulture i medija RH. Time Virovitičko – podravska županija dobiva prvu pokretnu knjižnicu. Osnivač joj je Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica, odnosno Grad Virovitica, a financira se iz proračuna Virovitičko – podravske županije. Pokretna knjižnica organizira se kao privremeni ili stalni oblik knjižnične djelatnosti koja prema određenom rasporedu obilazi mala i udaljena naselja te omogućuje stanovnicima korištenje knjižničnih usluga. Prema Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 103/2021) Bibliobus je pokretna knjižnica smještena u cestovnom vozilu (autobus, kamion ili kombi), koja ima knjižničnu građu, stručno osoblje i opremu za pružanje knjižničnih usluga stanovnicima na više međusobno udaljenih područja. Bibliobus omogućuje, privremeno ili stalno, pružanje knjižničnih usluga korisnicima u malim, razasutim naseljima ili gradskim četvrtima u kojima nema uvjeta za druge oblike djelovanja narodne knjižnice.

Aktivnosti Bibliobusne službe Virovitičko-podravske županije

- obilazak 49 stajališta bibliokombijem u 13 općina

- rad s korisnicima – upiti, pomoć pri odabiru građe, učlanjivanje i obnova članstva
- pružanje mogućnosti posudbe, produženja, naručivanja i rezervacije knjižne građe za korisnike kao i svih informacija vezanih za Bibliobusnu službu telefonski, putem elektronske pošte te putem društvenih mreža
- briga o građi, odlaganje građe na police u bibliobusu te odvajanje uništene i dotrajale građe za otpis
- kontinuirano praćenje potreba korisnika i prilagođavanje usluga
- nabava novih naslova s obzirom na strukturu i zahtjeve korisnika te u dogovoru s učiteljima i profesorima radi ispunjavanja nastavnih planova u školama
- uređivanje i ažuriranje Facebook stranice i internetske stranice „Bibliobusna služba VPŽ - Potrubi za knjigu“ sadržajima vezanim uz pokretne knjižnice (slike i događaji s naših putovanja), promoviranje knjiga iz fonda Bibliobusne službe, donošenje vijesti iz područja književnosti, izdavaštva i nakladništva te odgovaranje na upite i poruke naših korisnika
- održavanje i unapređivanje suradnje sa školskim knjižničarima i učiteljima kao i s drugim bibliobusnim službama
- redovno održavanje vozila (servisi i periodični pregledi vozila)
- odlaganje knjiga u spremištu – svaki interni ponedjeljak i kada ima vremena nakon teren
- vođenje mjesečne statistike
- izrada promidžbenih i obavijesnih materijala (plakati i letci)

Pojačane aktivnosti Bibliobusne službe Virovitičko-podravске županije u 2025. godini

- povećanje broja aktivnih korisnika i zadržavanje broja stajališta, ukoliko se pokaže potreba otvorit će se i nova stajališta
- povećanje fonda Bibliobusne službe kako bi se zadovoljile potrebe korisnika. Nabava različitih tematskih slikovnica za najmlađe, za djecu lektirni i nelektirni naslovi te stručna literatura i popularni naslovi za odrasle
- u dogovoru s učiteljicama, nastavnicima i vrtičkim odgajateljima provodit će se različite edukativne i tematske radionice u svrhu obilježavanja važnih datuma tijekom godine (Svjetski dan poezije i pripovijedanja, Međunarodni dan dječje književnosti, Svjetski dan knjige, Međunarodni dan pismenosti, Dječji tjedan i sl.)

VIDIK – Virovitička digitalna knjižnica

U opisu poslova voditelja VIDIK-a su sljedeća zaduženja:

Aktivnosti s informatičkim i informacijsko-komunikacijskim inventarom

- Održavanje korisničkih i poslovnih računala u sklopu knjižnice
- Nabavljanje i održavanje potrebnog hardvera i računalne periferije
- Briga za aktivne licence antivirusnog sustava
- Praćenje izlazenja relevantnih softvera (otvorenog pristupa) za pomoć u obavljanju knjižničnih poslova
- Suradnja s razvojnom službom knjižničkog sustava Metel, tvrtkom Point d.o.o.
- Komunikacija s nadležnim osobama u svrhu neometanog rada telekomunikacija

- Komunikacija s nadležnim osobama u svrhu održavanja web i mail poslužitelja
- Sastavljanje godišnjeg prijedloga za nabavu informatičke opreme orijentirane primarno prema potrebama korisnika, a zatim prema poboljšanju kvalitete rada djelatnika Knjižnice
- Održavanje ostale informatičke opreme koja se daje na korištenje korisnicima u sklopu knjižnice
- Playstation 5, MetaQuest naočale za virtualnu stvarnost, pločice s mikrokontrolerima (Micro:bit, Boson set, micro:Maqueen, HuskyLens, Arduino, prototipske ploče, otpornici, tranzistori...)

Održavanje internetskih stranica

- Svakodnevno praćenje rada internetskih stranica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, Bibliobusne službe Virovitičko-podravske županije i internetske stranice programa TEDx u organizaciji Knjižnice
- Izrada godišnje statistike o broju posjećenosti i interakcije na stranici
- Ažuriranje dodataka i verzije Wordpressa, nalaženje alternativnih dodataka za one kojima prestaje podrška
- Objavljivanje novosti o događanjima u Knjižnici
- Izrada novih stranica po potrebi

Programske aktivnosti

- Provedba radionica programiranja i robotike za predškolsku djecu jedanput mjesečno – podučavanje osnova programiranja i računalnog načina razmišljanja
- Održavanje tehničkih edukacijskih satova za korisnike kojima je potrebna pomoć u korištenju informacijsko-komunikacijskih uređaja - Info savjetnik+

Digitalizacija

- Provođenje projekta digitalizacije zavičajnih serijskih publikacija u suradnji s NSK i tvrtkom Point
- Digitaliziranje odabrane zavičajne građe iz fonda Knjižnice koja je postala javno dobro
 - U prvom planu knjige Ivana Dobraveca Plevnika
- Odabir građe za daljnji postupak digitalizacije u svrhu očuvanja izvornog materijala i davanja građe na korištenje široj publici
 - Odabir građe s obzirom na autorska prava, vrstu i stanje materijala
- Prijenos digitalizirane građe u sustav eKultura
- Rješavanje pitanja dugotrajne pohrane digitaliziranih materijala – NAS server s diskovima, moderno serversko računalo i nova licenca za Microsoft Server
- Plan je posluživati korisnike izravno s *in-house* poslužitelja, ovisno o dogovoru s održavateljem usluga knjižničkog sustava

Matična razvojna služba za narodne i školske knjižnice Virovitičko-podravske županije

Prema Pravilniku o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj (81/2021), u čl. 2. 'Osnovna zadaća matične djelatnosti je obavljanje stručnog nadzora te organiziranje i razvoj mreže knjižnica u Republici Hrvatskoj, unapređivanje stručnoga rada u knjižnicama na načelima

suvremene knjižnične teorije i prakse, a radi što kvalitetnijeg obavljanja knjižnične djelatnosti u znanosti, obrazovanju, kulturi i društvu općenito.'

STANJE ŽUPANIJSKE MREŽE NARODNIH KNJIŽNICA

- Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica
- Gradska knjižnica i čitaonica Slatina
- Gradska knjižnica Orahovica
- Knjižnica i čitaonica Pitomača

STANJE ŽUPANIJSKE MREŽE ŠKOLSKIH KNJIŽNICA

Mrežu školskih knjižnica čine 18 osnovnoškolskih i 9 srednjoškolskih knjižnica.

STANJE BIBLIOBUSNE MREŽE

49 stajališta

POTICANJE RAZVOJA, UNAPREĐENJE STRUČNOG RADA I STRUČNI NADZOR I OSMIŠLJAVANJE I PROVOĐENJE ZAJEDNIČKIH ŽUPANIJSKIH PROJEKATA I SURADNJI

- poticanje za otvaranjem Općinske knjižnice "Matija Gubec" Suhopolje kao samostalna knjižnica
- poticati na osnivanje školske knjižnice u Učeničkom domu Virovitica
 - pomoć pri promjenama u Upisniku Knjižnica RH
- suradnja i koordinacija s narodnim i školskim knjižnicama; sudjelovanje u razvoju pokretne knjižnične usluge u Županiji (bibliokombi)
- suradnja s narodnim i školskim knjižnicama u Županiji u programima za poticanje čitanje te u svrhu trajnog zagovaranja knjižnica i knjižničarstva
- osmišljavanje i provođenje zajedničkih programa s ciljem promoviranja čitanja i knjižnica

EDUKACIJA ZA KNJIŽNIČARE

Stručni skupovi i radionice – organizacija programa za knjižničare:

- organizacija minimalno 1 programa stručnog usavršavanja za knjižničare iz Županije u suradnji sa Centrom za stalno stručno usavršavanje – proljeće, jesen
- organizacija edukacije za planirani, novi knjižnični program Zaki
- sudjelovanje kao predavač u CSSU programu Čitateljski klubovi- program poticanja čitanja u narodnim i školskim knjižnicama

STRUČNO USAVRŠAVANJE

Sudjelovanje na stručnim skupovima

- Rođendan kampanje *Čitaj mi!* nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja, travanj 2025.
- 44. skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja svibanj 2024.

- 17. hrvatska konferencija o pokretnim knjižnicama i festival bibliobusa, Virovitica, 5. i 6. lipnja 2025.
- IFLA, Astana, Kazahstan, kolovoz 2025.
- Skupština HKD-a, listopad 2025.
- Savjetovanje za narodne knjižnice, Vinkovci, studeni 2025.
- 7. Bibliokon, stručni skup Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, prosinac 2025.
- Okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama, prosinac 2025.

EU PROJEKTI KNJIŽNICE

Provedba KA1 akreditacije Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, sudjelovanje u realizaciji aktivnosti, pisanje privremenih izvješća te sudjelovanje na mobilnosti u 2025.

Zaključak

Pokazatelji uspješnosti poslovanja Knjižnice u 2024. su u porastu i osiguravaju siguran smjer za budućnost. To dokazuje porast broja korisnika, optoka knjižnične građe i posjeta ustanovi. Isto tako, povećali smo broj novonabavljenih knjiga, količinu usluga i zbirke te broj pristupa digitalnim izvorima. Suvremena knjižnica, uvjetovana promjenama u okolini, prilagodbom i otpornošću na negativne trendove će biti ustrojena sukladno *Strateškom planu razvoja 2021. – 2026. Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica*, zakonskim aktima, važećim standardima i pravilnicima. Kompetencije stručnog osoblja i uključivanje u tržišne uvjete poslovanja u svrhu ostvarivanja javnih ciljeva Knjižnice temelj su razvojnih potencijala. Važno nam je održavati partnersku suradnju s Gradskim muzejom Virovitica, Kazalištem Virovitica, Turističkom zajednicom grada Virovitice i Državnim arhivom u Virovitici s ciljem zajedničkog oblikovanja i provođenja kulturne i turističke politike Grada. Sve izazove na tom putu, kojih će neminovno biti, rješavat ćemo vodeći brigu o zadovoljstvu, interesima i potrebama korisnika, lokalne i regionalne zajednice i Osnivača, poštujući važeće zakonske propise i temeljna poslanja knjižničarske struke. Unaprjeđenje kvalitete cjelokupnog upravljanja Knjižnicom mora generirati veći broj zadovoljnih korisnika, suvremene informacijske usluge i edukativno-kulturne programe prepoznate u široj društvenoj zajednici. Prije svega, imajući na umu našu temeljnu misiju – poticanje čitanja, promicanje čitalačke pismenosti i osnaživanje aktivnog i kritičkog čitanja.

Ravnatelj

Robert Fritz, mag. bibl.

